

(A 737. kép [589. old.] kapcsán a forrás is kiderül: az 1962-es Bartók-Kodály kiállítás katalógusának előszavában írta Szabolcsi Bence e lényegre rámutató szavakat.)

A szinte költői, mestereihez, Kodályhoz és Szabolcsihoz méltó végszót időszerűsége miatt és mindnyájunk figyelemztetésére idézem Bónis Ferenc írásából:

„E munka útrabocsájtásakor sokszor gondoltam Noé felelősségére. Kodály és Bartók messzetűnt aranykora után úgy érzem: hulladéközön hull a kultúra mezejére. Bárkába tehát mindent, amire valamikor szükség lehet az élet újrakezdéséhez, egy új reneszánszhoz! E sötét vízióban azonban benne rejlik a bizakodás is: hogy *eljön* a kor, melyben az itt megmutatott életút és életmű új építéshez ad erőt.”

Úgy legyen!

Bónis Ferenc új munkáját, mint szakkönyvet jó szívvel ajánlom a szakemberek, illetve mint ismeretterjesztő olvasmányt a zenekedvelő nagyközönség figyelmébe. Talán az előbbieknél sem csak nélkülözhetetlen „munkaeszköz” lesz, s az utóbbiaknak sem csak száraz „tudnivaló”, hanem mindenkinek: szívet-szellemet gazdagító *élmény*. Érdemes rá áldozni pénzt, időt és energiát!

Ittzés Mihály

Megemlékezés

2012. március 6-án

Kodály Zoltán halálának 45. évfordulója alkalmából

A Farkasréti temetőben tartott megemlékezésen és koszorúzáson közreműködött Ökrös Csaba népzeneész, Nyitrai Tamás, hegedűjátékos, Zsikó Zoltán népdalénekes.

A Kecskeméti Református Gimnázium Kamarakórusa Kodály kórusműveket énekelt, Jámbor Zsolt vezetésével.

Ünnepi beszédet mondott: **Dr. Szalay Olga**

Tisztelt Ünnepi Emlékezők!

1967. március 6-án, egy hétfői napon, a Kútvolgyi úti kórházban szívroham következtében elhunyt Kodály Zoltán, 85 éves korában. Az évforduló napján a Magyar Kodály Társaság immár sokéves hagyományt őrizve tartja rövid megemlékezéseit itt, a Farkasréti „köröndön”, Kodály Zoltán nyughelye körül. Amikor az ember ilyenkor a Pátzay Pál-mintázta sír-

emlék előtt megáll, önkéntelenül is kutatni kezdi a szobrot létrehozó művészi szándék Kodály-üzenetét. Vajon mi lehet ez az üzenet ma, 45 évvel – közel két emberöltővel – Kodály halála után?

A jobbjaival a sírra támaszkodó fiatal nőalak számomra egy *eszme*: a Nemzet jelképe. A Nemzeté, amely a birtoklás e szeretetteljes és természetes gesztusával mintegy állást foglal nagy fiának grandiózus életműve mellett, egyszer s mindenkorra kijelölve annak helyét és rangját a magyar kultúra szellemi építményei között. Nyilvánvalóvá teszi, hogy Kodály életműve nem szorul sem igazolásra, sem védelemre.

A balját csípőjére tevő, termékeny nőiességet sugalló alak ugyanakkor egy *valóság*: a nép megtestesítője is. Az ősi kultúrájú falusi emberé, akitől Kodály Nyitrától Bukovináig azokat a nemesen szép dalokat gyűjtötte, amelyekre életműve épült. Az életmű, amely minden hangjeggyel és betűjével ugyanazt kívánta előmozdítani: a magyarság önazonosságának felismerését, a Nemzet, mint közösség egységét, és felemelését egy önmagunkhoz, „rég nagy hírünkhöz” méltó színvonalra. Mondhatnánk úgy is, hogy egyfajta nemzetmentés a zene eszközével – voltaképpen ez a kodályi koncepció lényege. E koncepció inspirálója egy szenvedély, egy „viszonzatlan, viszonzhatatlan szerelem”, amelynek sürgető erejétől hajtva a művész eldobva ecsetjét „palatáblára kezdett rajzolgatni”, mert fontosabb volt számára, hogy még a legkisebbek is megértsék. Egészen egyszerű nyelvre lefordítva: Kodály felismerése, „100 éves terve” az, hogy a nép zenekultúráját akár közvetlenül, akár a műzene révén közvetett formában a nemzet nagy építményét maradandóan összetartó *kötőanyag* kell tenni, mert nekünk erre nagy szükségünk van, ez számunkra létérdek. Ha gondolatban idáig eljutottunk, akkor már kimondhatjuk azt is, hogy ugyanez a feladat ma is – csak éppen Kodály nélkül. A körülmények, az indokok, a nehézségek változnak, az a lendület pedig, mely a Kodály által meglökött szekeret mostanáig vitte, mára meg-megtorpan, sőt felfő, hogy teljesen elvész. Pedig még a 100 éves terv felén alig jutottunk túl.

A népdal felfedezése Bartók és Kodály érdeme. Azonban a népdalnak,

mint *nemzetfenntartó erő*nek a felismerése, központi értékévé tétele, ez Kodály eszméje. Amikor tehát rá emlékezve a tőle kapott örökséget kutatjuk, nekünk is meg kell látnunk azt, amire az ő „vigyázó szeme” irányította figyelmünket: a magyar népdalt. Kodály és Bartók a népdalt nemcsak mint felbecsülhetetlen kincsét hagyományozta ránk, hanem inkább mint valami természetes gyógymódot, amivel tennivalónk van. Először is minél többekkel meg kell szeretettünk. E gondolathoz kapcsolódva hadd idézzem fel Kodály egyik nem nyilvánosságának szánt, ezért nem végső megfogalmazásában megismert gondolatát, mely kissé rövidítve így hangzik: „Magyarország... Egy objektivitást ismerek: a szeretetet. Igaz ugyan, hogy a gyűlölet élesebben lát. [...] Lehetséges, hogy egy személynek, egy dolognak hibáit jobban látja az, aki gyűlöli. De hogy előnyeit ismerjük, ahhoz szeretnünk kell.”(KHÍ I:35) Tehát az igazi megismerés lehetősége akkor adott, ha az illető dologhoz, személyhez szeretettel közelítünk. Ha ez nincs meg, megismerésünk szükségképpen beszűkül, egyoldalú, vagyis hiányos lesz. Kodály mondja azt is: a kultúrát nem lehet örökölni, minden generációnak újra és újra magáévá kell tennie. Sokszorosan áll ez zenei anyanyelvünkre. De hogyan hozzátjuk közel ezt a kultúrát olyan társadalmi rétegekhez, akik Kodály nevét még hírből is alig ismerik? E téren sok tanulságot hordoz a táncház mozgalom spontán, kitartó virulenciája. A táncház a *közösség* megélésének, az *érzelmi élet* kibontakozásának hatalmas területe. A mostani fiatalság nagy része, de kiterjeszhetjük a társadalom egészére is – valóságos koldusa mindkettőnek. Miért ne lehetne egy ünnepünk, amit úgy hívnak: A Magyar Népzene Napja, az öröm és a zene egy olyan találkozása, ami minden korosztályt képes lenne megszólítani.

A kodályi tervnek, de mondjuk inkább úgy: feladatnak mindnyájan szereplői vagyunk a magunk helyén. Szereplője a kórusvezető, az énektanár, a kórusénekes, a népzeneész, a népdalénekes, és korántsem utolsó helyen a bármelyik zenei megmozduláson közönségként résztvevő ember. Azt mondják, egy személy igazi nagysága abban van, ha minél többeket képes magával ragadni. Nagy hadvezérek sikereik legjavát a mögöttük felsorakozó közkatonáknak köszönhetik. Kodályhoz képest a legtöbben közkatonák vagyunk. Nyugodjunk bele: nincs kire hátránézni és továbbadni a feladatot, mert ott is mi magunk állunk. Nincs más hátra: fel kell nőni a feladathoz.

Kodályt nem „szeretni kell”. Értsük jól: Kodályt úgysem lehet nem szeretni, ha valamit is felfogunk abból a gazdagságból, amit ő a magyarságra pazarolt, mint a szülő, aki a gyermekének a legjobb szeretné adni. Bízunk abban, hogy ugyanez a szeretet bennünket is találékonnyá tehet. Találékonyságban pedig mi magyarok köztudottan erősek vagyunk. Éppen akkor ne élénk vele, amikor a saját sorsunk, a saját jövőnk a tét?

Szalay Olga

XI. Magyar Karvezető Konferencia Kodály Zoltán születésének 130. évfordulója tiszteletére

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA – 2012. március 10-én tartotta egész napos ünnepi rendezvényét.

A **Konferencia** helyszínén Budapesten a Semmelweis Szalonban délelőtt négy előadás, az ebédszünetet követően három előadás hangzott el és befejezésül egy „Kerekasztal beszélgetés” fiatal tanárokkal.

Este hét órai kezdettel **Ünnepi hangversenyt** tartottak a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium Dísztermében.

A rendezvény fővédnöke: *Kodály Zoltánné Péczely Sarolta*, jelenlétével megtisztelte a konferenciát és az esti hangversenyt.

A KÓTA Művészeti Bizottságában részletesen és gondosan megtervezett program keretében a kodályi életmű különböző szegmenseit feltáró előadások hangzottak el a szakma kiváló képviselőinek előadásában. A műsor során a tudomány és az élő zene megfelelő szép aránya érvényesült.

A Konferencia hallgatóságának közös énekével: J.S.Bach János Passióbeli koráljával „O nagy, ó végtelen szeretet” indította az **Ünnepi köszöntőt, Kollár Éva** a KÓTA elnöke.

Tisztelt Vendégeink, kedves kollégáink, kedves Barátaink!

*„Fölparittyázta az égre magát a pacsirta.
Dugia fejét a sok pipevirág.
Tavasz van megint, tavasz van újra,
S az ember, az ember messzebbre lát....*

*Ó, szép tavaszom, kedvem kibontó!
Annyi, de annyi bús napon át
Tebened bíztam, tetőled vártam keserű szívem szép igazát.
Bontsd ki a kedvem, bontsd ki: lobogtasd!
Halovány arcom fényedhez szoktasd.
Simogasson meg barkáid bolyha
sápatag vérem fessd meg pirosra,
kemény emlődből öröm tejével
szoptass meg engem igaz igékkal.
Szépiíts, erősíts, beszélj hozzám,
Tavasz-virágom, Tavasz-anyám...*

Kányádi Sándor: Könyörgés tavasszal c. verséből idéztem, amely 1957-ben keletkezett. A kép talán idilli, sőt romantikus lehetne: szorongató tél után vágyakozás a fényre, a virágzásra, az illatos tavaszra. De a fősorolás